

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра англійської мови та методики її викладання

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ
НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти бакалавр

Виконала: студентка 441 групи
Спеціальності: 014.02 Середня освіта
(мова і література англійська, російська)
Освітньо-професійної програми:
Середня освіта (мова і література
англійська, російська)
Хакимова Крістіна Андріївна
Керівник: професор Заболотська О. О.
Рецензент: доцент Гладкова Р. Я.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Іншомовна підготовка в школі.....	6
1.1. Державні стандарти освіти	6
1.2. Мета навчання англійської мови	7
1.2.1. Підходи та методи навчання англійської мови.....	10
1.3. Підручники та їхня відповідність комунікативності.....	13
1.4. Поняття інтерактивності та функції інтерактивної технології.....	15
Розділ 2. Інтерактивні методи навчання	21
2.1. Інтерактивні форми роботи для навчання читання.....	21
2.2. Комплекс вправ для інтерактивного навчання різних видів мовленнєвої діяльності	28
Висновки.....	47
Список використаної літератури.....	49

ВСТУП

На сучасному етапі інтернаціональні відносини нашої країни, реалії таких сфер життя, як політична, соціально-економічна та культурна, вимагають радикальних змін у сфері вивчення іноземних мов, адже їхній статус безперервно підвищується. Це потрібно для виходу України в європейський та міжнародний простори.

Іноземна мова є важливою у комунікації між представниками різних культур. Цей засіб сприяє словесному взаєморозумінню громадян різних держав та надає достатній рівень їхнього культурного розвитку, що забезпечує вільне орієнтування та дозволяє вільно відчувати себе в країні, мова якої вивчається у даний період життя. Через це зростає актуальність позиції, під час якої те, як людина розуміє представника іншої культури залежить не лише від словникового запасу співбесідника, але й від його можливості розуміти тонкощі їхнього використання. Перед вивчаючим постає обов'язок надавати аналізу іноземну мову не лише як засіб інтернаціонального спілкування, але і як своєрідний інструмент пізнання протилежної культури та просування своєї власної. Це допомагає комунікаторам взаємозбагачуватись на духовному рівні і безперечно підвищує рівень гуманітарної освіти.

Під час вивчення англійської мови людина має опиратись на фундаментальність дидактичної, психологічної та методичних наук сьогодення. Слід також враховувати те, що точки зору, що відрізняються одна від одної функціонують на основі взаємної домовленості та стають максимально ефективні враховуючи певні умови організації навчального процесу. Важливим для досягнення успіху в процесі вивчення англійської мови є правильне розуміння того, що мова найбільш ефективно засвоюється під час приділення учням відповідної індивідуальної методичної уваги й участь, котрі ґрунтуються на аналізі та розумінні навчальних потреб і відповідальності, забезпечення

навчального процесу різноманітними видами та типами діяльності, які сприяють використанню мови. Основа мета навчання англійської є формування в учнів комунікативної компетенції. Це означає, що учень має оволодіти мовою, як засобом спілкування між різними культурами, розвинути в собі вміння використовувати іноземну мову як спосіб у комунікації культур і цивілізацій сучасного світу. Окрім того, використання інтерактивних методів є прикладом методу навчання, що застосовується у сьогоденні.

Дидактичний аспект інтерактивних технологій досліджують такі відомі вчені, як Г.М. Брос, М.В. Кларен, Л.В. Пироженко, Н.Ф. Фомин, О.І.Пометун, Н. Суворова та інші. Нові методи навчання, які з'явилися у якості соціально-зумовленого наслідку науково-технічного вибуху, не мали можливості не увібрати і не показати на своєму прикладі сучасний рівень знань. Міжнародні обставини сьогоденного періоду зумовили нові потреби до характеру володіння мовлення іншої країни, таким чином вони детермінували деякі принципи та параметри нових методів навчання іноземної мови, а саме застосування інтерактивних методів навчання.

Актуальність дослідження визначається загальною тенденцією до поетапного змінення традиційних методів навчання на інтерактивні.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Проблематика дослідження безпосередньо пов'язана із науково дослідною темою кафедри англійської мови та методики її викладання Херсонського державного університету «Пріоритетні тенденції розвитку методики викладання іноземних мов у середніх та вищих навчальних закладах» (державний реєстраційний номер 0117u 006791).

Об'єктом дослідження є інтерактивні методи на сучасному етапі використання англійської мови.

Предметом дослідження є використання інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови.

Мета роботи полягає у вивченні новітніх інтерактивних методів викладання англійської мови та встановленні специфіки їхнього використання на практиці.

Відповідно до мети поставлені такі завдання:

- розглянути нові методи навчання на уроках англійської мови;
- систематизувати інтерактивні методи навчання;
- розробити комплекс вправ з використанням інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови.

Для з'ясування поставлених завдань та досягнення мети застосовувалися загальнонаукові **методи**: критичне вивчення та аналіз педагогічної літератури; ретроспективний аналіз, порівняння, систематизація та узагальнення даних; теоретичне моделювання; праксиметричні (вивчення та узагальнення досвіду); цілеспрямоване та систематичне спостереження за навчальною діяльністю учнів.

Практична цінність дослідження полягає у можливості використання інтерактивних методів навчання англійської мови у подальшій професійній діяльності. Це включає в себе можливість використання цих методів на уроках.

РОЗДІЛ 1

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА В ШКОЛІ

1.1. Державні стандарти освіти

Державний стандарт освіти розробляє Міністерство освіти та науки України спільно з Національною академією наук України та Академією педагогічних наук України. Затверджує стандарт Кабінет Міністрів України. Стандарт переглядається не менш як раз на 10 років. Будь-які зміни мають регулюватися лише цими органами влади, а інші органи виконавчої влади до цієї роботи не допускаються.

Державними стандартами, що висовуються до середньої освіти є вимоги щодо обов'язкових результатів навчання та компетентностей учня. Відповідними документами визначається загальний обсяг навчального навантаження та форми держатестації для осіб, що здобувають середню освіту.

Згідно з пунктом 3 статті 12 Закону «Про освіту» повна загальна середня освіта має три рівня освіти – початкова освіта, базова середня освіта та профільна середня освіта.

Заклад освіти має за обов'язок створення умов для досягнення учнями результатів навчання та забезпечує відповідність рівня загальної середньої освіти Державним стандартам.

Система основних показників, що є складовими державної норми освіченості було визначено в документі 1996 року – «Концепція державного стандарту загальної середньої освіти в Україні». Це є перелік норм та положень, які визначають держвимоги до освіченості здобувачів освіти та випускників на рівнях початкової, базової та повної загальної середньої освіти, здобуття яких гарантується державою. Узгоджуючись із Законом України «Про загальну середню освіту» (1999), державний стандарт освіти має містити базовий навчальний план

середньої школи. У нього входить зміст навчання і співвідношення навчальних предметів за роками навчання, тривалість їхнього вивчення, тижневе навантаження учнів на різних ступенях навчання та його структуру.

Таким чином, державний стандарт освіти визначається та регулюється владою. Згідно закону, середня освіта має три рівні – початкова освіта, базова середня освіта та профільна середня освіта.

1.2. Мета навчання англійської мови

Найбільш важливе значення при організації навчального процесу мають цілі навчання. Шкільний вчитель має усвідомлювати яких результатів має досягти його учень під час вивчення іноземної мови, які зміни варто від нього очікувати наприкінці вивчення всього курсу, року, чверті, місяця, тижня та кожного уроку. Тобто існують довготривалі цілі та конкретні цілі певного етапу.

Цілі вивчення іноземних мов викладені в Державному стандарті. Дослідники сьогодення в галузі методики навчання іноземних мов виділяють чотири мети навчання:

- практичну;
- виховну;
- освітню;
- розвиваючу.

Провідною є **практична мета**. Учнями засвоюються певні знання, навички та вміння користуватися іноземною мовою. Школярі мають вміти спілкуватися, використовуючи всі види мовленнєвої діяльності, а саме говоріння, читання, аудіювання та письмо.

Виховною метою є виховування високого морального рівня, сформування позитивних рис характеру у школяра та позитивного

ставлення до культури народу, що є носієм іноземної мови. Це забезпечується наступним чином:

- вчитель відбирає матеріали для уроку, що відображають загальнолюдські моральні цінності;
- при навчанні іноземній мові застосовуються проблемні завдання, що сприяють формування в школярів вміння висловлювати те, про що вони думають;
- процес варто організовувати таким чином, щоб учень навчився самоорганізації, дисципліні та культурі інтелектуальної праці;
- вчитель має мати адекватну педагогічну поведінку, щоб стати для учнів взірцем.

Освітня мета. Освітньою метою є збагачення духовних цінностей, знань про різні аспекти культури країни, мова якої вивчається. Під час навчання іноземній мові школярі також набувають власні навчальні вміння. Інакшими словами вони вчаться вчитися.

Ця мета реалізується у процесі навчання за допомогою використання різних навчальних матеріалів (текстів, аудіо тощо)

Розвиваюча мета полягає у розвитку розумових здібностей учнів. Реалізується розвиваюча мета за двома напрямками:

- розвиваються індивідуально-психологічні характеристики особистості учня, що впливають на успішність оволодіння іноземною мовною діяльністю.
- Розвиваються спеціальні навчальні вміння. Наприклад, уміння працювати самостійно з різними засобами навчання та контролю, вміння логічно мислити та викладати свої думки тощо.

Під час реалізації цієї цілі учень використовує творчі завдання, пошукову та порівняльну діяльність, що сприяють усвідомленню різних явищ, їх схожостей та відмінностей.

Всі чотири мети навчання іноземної мови повинні реалізовуватись у комплексі, але під час певного етапу кожна з них набуває конкретного змісту.

Зміст навчання та його цілі взаємопов'язані та взаємообумовлені. У певному сенсі цілі визначають зміст навчання. У змісті враховуються такі компоненти, з оволодінням якими забезпечується досягнення практичної, освітньої, виховної та розвиваючої цілей.

Структура змісту навчання складається наступним чином:

- Сфери спілкування, теми, ситуації.
- Мовний та мовленнєвий навчальний матеріал.
- Знання, навички та вміння мовлення.

Зрозуміло, що сфер спілкування існує набагато більше, ніж є можливість охопити під час навчання у середній школі. Вчитель не може навчити учнів усьому. Тому питання компонентів змісту навчання тісно зв'язане з питанням відбору.

Відбір змісту навчання враховує два загальних принципи:

- необхідність та достатність змісту навчання для реалізації практичної мети;
- посильність засвоєння змісту навчання та доступності.

Другий компонент змісту навчання іноземної мови (мовний та мовленнєвий навчальний матеріал) містить у собі відповідні відібрані матеріали. Таким чином, до змісту навчання включають мовні мінімуми з фонетики, лексики і граматики.

Мовленнєвий матеріал містить мовленнєві зразки різних рівнів:

- рівня словоформи /слова в його граматичній формі;
- рівня вільного словосполучення;
- рівня фрази;
- рівня понадфразової єдності;
- рівня тексту.

Третій компонент (знання, навички та мовленнєві вміння). Для того, щоб відбувався процес спілкування, дії школярів з мовним матеріалом мають довестись до рівня вмінь та навичок. На етапі сьогодення вирізняють слухо-вимовні, лексичні, граматичні, орфографічні та графічні навички, а також вміння аудіювання, говоріння у діалогічній та монологічній формах, читання та письма.

З цього можна зробити висновок, що для здійснення процесу спілкування іноземною мовою варто вчити та виховувати учня в рамках певної сфери, теми і ситуації спілкування. Це реалізується засвоєнням відібраного мовного та мовленнєвого матеріалу, який забезпечує комунікацію іноземною мовою, маючи за основу реалізацію навичок і вмінь іншомовного мовлення.

1.2.1. Підходи та методи навчання англійської мови

У сучасному науковому світі є схильність аналізувати та досліджувати не окремі сторони об'єкта навчання, а розглядати елементи об'єктів, дивлячись на їхні положення та функції у системі в цілому.

Системний підхід – це концепція рішення завдань, які слабо формалізуються, мають найбільшу кількість факторів, що мають враховуватися при їхньому рішенні в умовах, коли відсутня достатня кількість вірної інформації щодо них. Із використанням системного підходу виникає можливість виявлення та дослідження тих елементів систем, діяльність яких знаходиться не на достатньому рівні, узгодити впливи як ззовні, так і зсередини з метою утримання функціонування системи у визначеному стані [36, с.221].

Принципами системного підходу є:

- У вигляді системи репрезентуються завдання, проблеми, сукупність сил і засобів, що можуть їх вирішити;

- Кожна окрема система є підсистемою більш складної, яка впливає на неї (і навпаки);
- Система має ієрархічну структуру, її зв'язками нехтувати не можна;
- Як ціле система набуває таких властивостей, що відсутні у окремих її частинах [37, с.220].

Під **комунікативним підходом** розуміється органічне поєднання як свідомих, так і підсвідомих аспектів у процесі навчання іноземної мови. Це означає, що правила оперування іншомовними моделями засвоюються одночасно з досягненням їхньої комунікативно-мовленнєвої функції.

Специфіку іноземної мови як навчального предмета в закладі середньої освіти відбиває саме комунікативний підхід. Він отримав своє визначення у результаті осмислення наукових досягнень у теорії комунікативної лінгвістики і психології та теорії діяльності, що знайшло відображення в роботах з психології та методики викладання іноземних мов (О.О. Леонтьєв, І.О. Зимня, Ю.І. Пассов, С.Ф. Шатілов, Г.В. Рогова та інші) [20, с.5-11].

Комунікативний підхід реалізується шляхом формування мовленнєвих звичок та вмінь практичного володіння іноземною мовою. Інакше кажучи, мається на увазі оволодіння засобами спілкування, що спрямоване на їхнє практичне застосування під час спілкування між людьми. Під час реалізації таких видів мовленнєвої діяльності, як письмо, читання, аудіювання та говоріння, моделюються ситуації реального спілкування. На основі цього навчальна діяльність учнів зорганізується так, щоб вони виконували вмотивовані дії з мовленнєвим матеріалом для вирішення комунікативних завдань, спрямованих на досягнення цілей спілкування [1, с.21-25].

Оновлення, які можуть відбуватися у навчальному процесі, повинні торкатися усіх його елементів, тому що зміни відбуваються в

усій системі. Особлива унікальність цього питання відчувається під час проведення реформ у сфері освіти. З плином часу зміни відбуваються у формулюванні та визначенні цілей освіти, структурі навчального уроку та системі оцінювання навчальних досягнень учня [1, с. 197].

Метод – це єдність правил навчання та глобальних компонентів. До їхнього складу входять мета, зміст, технологія та засоби навчання іноземних мов [7, с.225]. Методи мають відмінності. Наприклад, метод може бути граматичним, а може бути лексичним. Це залежить від кожної конкретної мови, яка вивчається.

У назві методу може виражатись засіб розкриття семантики іноземних слів: прямий (безперекладний) та непрямий (перекладний), а також основний канал надходження інформації з іноземної мови: візуальний, аудіо-візуальний; єднання методу навчання з психічними процесами оволодіння іноземною мовою: свідомий та інтуїтивний, штучний та природний.

Найбільш відомі методи мають назву своїх авторів – Берца, Гуена, Пальмера, Уеста, Фріза, Ладло, Лозанова. Також деякі методи носять назву, в яких відображається фактор часу: короткочасний, інтенсивний або певні психологічні феномени: методи релаксопедії, гіпнопедії, сугестопедії, активізації резервних можливостей індивіда. Беручи за основу засоби організації матеріалу та застосування специфічних допоміжних засобів, методи також носять відповідні назви: метод програмного навчання, метод з використанням ЕОМ та інші [1, с.10—16, с.16—20].

Вчитель загальноосвітнього закладу має право на вибір тих методів, які підходять для його роботи найбільше та якомога більше допоможуть його учням у вивченні іноземної мови.

Приклади методів навчання:

- **Пояснювально-ілюстративний:**

При застосуванні цього методу перед учнем постає задача сприймати, усвідомлювати і запам'ятовувати певний об'єм одержаної інформації в готовому вигляді.

- **Репродуктивний**

Застосовуючи репродуктивний (його також називають відтворюючим) метод, вчитель шукає завдання, під час виконання яких учень має відпрацювати засоби практичного застосування знань [6, с.172].

- **Метод проблемного викладу**

Сутність цього методу полягає в тому, що учень оволодіває досвідом творчої діяльності, активної, творчої, свідомої особистості. Це відбувається під час рішення ним спеціально розробленої системи проблем і проблемних завдань [21, с.216].

- **Евристичний метод**

За допомогою підказок вчитель скорочує для учня зону пошуку. Таким чином, учень самостійно має змогу знаходити потрібний йому матеріал. Через це цей метод у деяких колах називають пошуковим. Деякими формами цього методу можуть бути: повідомлення вчителем фактів при висновках, що зробили учні самостійно; розкриття вчителем логіки повідомлення, під час якого учні мають зробити черговий крок; вчитель розділяє складне завдання по частинам, вирішивши які, учень повертається до заданого тощо. За допомогою цього методу можна поступово навчитися творчо мислити [31, с.216].

- **Дослідницький метод**

Під час використання дослідницького методу вчитель адаптує навчальний матеріал під певну ситуацію. Таким чином, відбувається керування навчальною діяльністю. У цей час учні зрушують структуру на рівні розумової діяльності та поступово опановують процедуру творчості.

З цього можна зробити висновок, що існує два підходи до вивчення іноземної мови – комунікативний та системний. Із використанням системного підходу виникає можливість виявлення та дослідження тих елементів систем, діяльність яких знаходиться не на достатньому рівні, узгодити впливи як ззовні, так і зсередини з метою утримання функціонування системи у визначеному стані. Комунікативний підхід реалізується шляхом формування мовленнєвих звичок та вмінь практичного володіння іноземною мовою.

1.3. Підручники та їхня відповідність комунікативності

Необхідним компонентом процесу навчання, у тому числі й іноземної мови, є засоби навчання. Ними можуть бути найрізноманітніші матеріальні предмети, що допомагають підвищити продуктивність навчання іноземній мові.

Засоби навчання діляться за трьома критеріями. Так, за критерієм значущості вони діляться на основні (це навчально-методичний комплекс) та допоміжні (малюнки, навчальні картки, таблиці, схеми тощо). До основних входять підручники, книги для вчителя, лінгафонний практикум, комп'ютерні програми, комплект слайдів, діафільми, аудіо- та відео носії тощо, а допоміжні підбирає вчитель. За критерієм призначення засоби навчання поділяються на засоби для вчителя та засоби для учня. До засобів для вчителя входять навчально-методичний комплекс, для учня – підручник, книжка для читання, словники, довідники, друковані вправи, комп'ютерні програми та інше. За критерієм застосування технічних засобів є поділення на технічні та нетехнічні. До технічних входять відеограми, фонограми, відеофонограми, комп'ютерні програми.

Головним серед засобів навчання є підручник. До нього має входити все, що є необхідним для досягнення вищезазначених цілей

навчання, а саме: методично організований мовний і мовленнєвий матеріал, вправи, довідковий матеріал з граматики, додаток, до якого входять додаткові тексти, граматичні таблиці, вірші, пісні тощо.

Кожен окремих розділ підручника має містити серію уроків, що відповідають певній темі, яка структурується поурочно. Вимоги, яким має відповідати підручник, є наступними:

- послідовна репрезентація мовного та мовленнєвого матеріалу;
- комунікативна спрямованість;
- організований матеріал кожного параграфа навколо певної граматичної, розмовної теми, типової фрази тощо;
- наявність домашнього завдання як структури параграфу;
- підпорядкованість структури і змісту комплексному оволодінню усним та писемним спілкуванням.

Використання різноманітних засобів навчання підвищує ефективність оволодіння школярами іншомовною діяльністю і мають широко застосовуватись вчителем іноземної мови.

Таким чином, підручник є головним серед засобів навчання. До підручника має входити все, що є необхідним для досягнення вищезазначених цілей навчання.

1.4. Поняття інтерактивності та функції інтерактивної технології

На сьогоднішній день інтерактивним методам навчання приділяють більше належної уваги. Під час їхнього використання у навчальній діяльності, вони поєднуються з процесом спілкування, а активність учнів на уроці є більшою за активність учителя. Першочергово інтерактивне навчання можна вважати діалоговим, адже у його процесі здійснюється комунікація між учнем та вчителем.

Головною характеристикою «інтерактиву» є специфічна форма пізнавальної діяльності; під час його використання майже весь колектив учнів залучається до пізнавального процесу. Учніам надається можливість розмірковувати над тим, що вони знають; має відчуватись атмосфера доброзичливості, взаємної підтримки; на уроці використовуються різні види роботи: індивідуальна, парна, групова; застосовуються дослідницькі проекти, рольові ігри, робота з документами, різними видами інформаційних джерел, використовуються творчі форми роботи тощо [21, с. 190; 86, с.135; 87, с. 192;].

Засоби і пристрої, що забезпечують неперервну взаємодію двох складових даного процесу (вчителя та учня), називають інтерактивними. Навчальний процес перетворюється на колективну злагоджену роботу групи учнів та вчителя. У цей час синтезуються, обговорюються та вирішуються навчальні й професійні завдання.

Принципи інтерактивної роботи:

- Одночасна взаємодія всіх учнів;
- Однакова кількість часу для роботи кожного учня;
- Виконання завдання за умови успішної роботи кожного учня;
- Під час роботи у кожного учня є індивідуальне завдання [33, с.220—223].

Інтерактивними методами навчання вважаються дискусії, рольові ігри, імітаційні ігри, уроки-панорами, уроки-прес-конференції тощо. Групи учнів варто підготувати до спільної роботи під час проведення уроків-семінарів або прес-конференцій.

Першочергово увесь учнівський колектив класу проходить тренування з відпрацювання правил та культури ведення спору, вміння слухати й формулювати свої висновки, вважати себе групою одностумців.

- Навчальна гра започатковує культуру взаємно узгоджених дій у процесі рольової гри.
- Учасники групи оволодівають певним рівнем імітаційного моделювання гри.

Найбільш доступний для учнів вид діяльності – гра. Для них це своєрідний спосіб переробки засвоєних із зовнішнього світу вражень. Під час гри яскраво проявляються особливості мислення та уяви учня, його емоційні можливості, ступінь активності, розвивається потреба у спілкуванні. Гра, що захоплює учнів, активізує усі психічні та фізіологічні процеси, завдяки яким вони можуть розв'язати більш складні завдання.

Важливо розуміти, що інтерактивна гра починається тоді, коли в учнів з'являється до неї інтерес, а не тоді, коли вона ініціюється учителем. Це означає, що гра викликає приємні емоції і дає поштовх до активізації розумової діяльності [23, с.144; 25, с.24—29; 83, с.159].

Технологія навчальної діяльності у парах була вперше запропонована А.Г. Рівінім. Було доказано, що з використанням парної форми навчання робота колективу учнів стає більш продуктивною і в той же час звільняє вчителя, що виконує роль наставника, для контролюючих дій. Групу учнів (навіть два-три індивідууми) навчити важче, ніж одну особу.

Більш плідний процес навчання забезпечується завдяки ретельно сконструйованій системі взаємних відносин. Спільна робота учнів є одним із чинників, що сприятливо впливають на пошуковий процес.

Сформулюємо п'ять типів роботи:

- Формально спільна;
- Цільова (спрямована на партнера);
- «Супротив» іншого учня (партнера);
- За допомогою партнера;
- Змагання із партнером [2, с.4—15; 22, с.223].

Метою подібної роботи є обмін інформацією, порівняння, взаємне оцінювання, пізнання власних можливостей, авторитетний вплив одного учня на іншого. Групова пізнавальна практика викликає більше емоцій та привчає учнів до ініціативи. Тема для обговорення процесі комунікації має бути проблемною, інформативною [5, с.168].

Інтерактивні технології кооперативного навчання

На уроках засвоєння нового матеріалу ефективно використовується парні та групові види робіт. Цей процес може відбуватися відразу після викладу наставником (вчителем) нового матеріалу, на початку нового уроку (крім опитування), на спеціально відведеному уроці, який було присвячено активізації знань, умінь та навичок, або ж бути частиною повторювально-узагальнюючого уроку [33, с. 193].

Ротаційні (змінювальні) трійки

Діяльність учнів у даному випадку є схожою до роботи у парах. Такий варіант кооперативного навчання впливає на діяльнісний, глибокий аналіз та обговорення нового матеріалу. Учень має осмислити, закріпити та засвоїти його.

Карусель

Даний варіант є найбільш ефективним для синхронного включення всіх учасників навчального процесу в плідну роботу з різними партнерами з метою дискутування, спілкування та обговорення дискусійних питань.

Технології колективно-групового навчання

Сюди можна віднести інтерактивні технології, які передбачають одночасну роботу всього класу.

Мікрофон

Данна технологія є одним із видів загального колективного обговорювання. Під час використання «мікрофону» у кожного учня є

можливість чітко та по черзі сказати що-небудь, відповідаючи на певне питання чи висловлюючи думку з будь-якого приводу.

Незакінчені речення

Даний прийом нерідко працює одночасно з «мікрофоном» і надає можливість глибше працювати над способом вираження власних ідей, порівнюючи їх з іншими. Робота за такою технологією надає змогу долати шаблони, більш вільно висловлювати свою думку на запропоновані теми, відпрацьовувати навичку говорити лаконічно і при тому переконливо. Вчитель представляє колективу учні незакінчену фразу та пропонує дітям закінчити його за власним бажанням. Кожен учасник процесу має починати свій виступ із запропонованої формули. Наприклад, учні можуть працювати за такими шаблонами, що надає вчитель: "During our lesson the most important discovery for me was..." або "This information allows us to make the conclusion..." або "This decision was reached because..." тощо [34, с.159; 18, с.27—34; 21, с.83—112].

Ажурна пилка (інші назви «Мозаїка», «Джиг-со»)

Під час використання цієї технології, на навчальному уроці формулюється ситуація, що дозволяє учням обробляти велику кількість інформації за відносно короткий проміжок часу. Ця технологія може навіть ефективно замінити лекції у тих випадках, коли проста інформація має бути донесена до колективу учнів перед проведенням базового уроку або уроку, який такий доповнює.

Технологія ситуативного моделювання

Ця технологія має під собою моделювання навчання у грі. Використання гри у навчанні зазвичай стикається з певним протиріччям: навчальний процес не завжди проходить за планом, а гра за своєю природою не має означеного результату. Саме тому задачею педагога під час застосування гри під час навчання полягає у співвідношенні гри до визначеної дидактичної мети. Учасники навчального процесу переносяться згідно ігрової моделі в інші умови, відмінні від умов

їхнього традиційного навчання. Учням надається абсолютна свобода в їхній інтелектуальній діяльності. Ця свобода не обмежується чіткими правилами гри [43, с. 193]. В ігровій моделі роль вчителя полягає в перевтіленні в інструктора (він знайомить учнів з нормами гри, консультує під час її проведення), судді-рефері (вчитель корегує та надає поради з приводу розподілу ролей), тренеру (підказує учням щоб прискорити темп гри), головуючого та ведучого (організує обговорення).

Симуляції або імітаційні ігри

Процедури, під час яких використовується прості та відомі усім дії, які треба відтворити називаються імітаціями або імітаційними іграми.

Симуляції – це народжені вчителем ситуації, під час проведення яких учні відтворюють процедури, що пов'язані з різними сферами життя людства. Свого роду це рольові ігри, що проводяться із вживанням чітко сформульованих та відомих ролей та поступових кроків, що мають здійснювати виконавці цих ролей.

Технології опрацювання дискусійних питань

Дискусії є вагомим засобом пізнавальної діяльності учнів у ході їх навчання. Саме дискусія сприяє розвитку критичного мислення та дає перспективу щоб визначити власну позицію. Вона формує звички відстоювати власну думку, поширює знання з обговорюваної теми.

Метод ПРЕС

Ця технологія є досить невеликою. У її основі полягає навчити учнів дискутувати. Метод ПРЕС застосовується при обговорюванні дискусійних питань та при проведенні вправ під час яких треба займати й чітко доказувати визначену поведінку з проблеми, яка винесена на обговорення.

Займи позицію

Данна технологія надає перспективу на обговорення дискусійних питань за участю всіх учнів. Метод дозволяє подивитись на ситуацію з

точки зору іншої людини та розвиває звички аргументувати сказане, активно слухати та інше.

Дебати

Це один із найтяжчих способів обговорювання дискусійних проблем. Дебати варто проводити лише тоді, коли учні вже звикли працювати в групах та засвоїли технології вирішення проблем. Під час проведення дебатів, поділ на протилежні точки зору відчувається найбільш гостро. В цей час учні мають довго наважуватися та обґрунтувати вірність своєї позиції на публіці.

З цього можна зробити висновок, що під час використання інтерактивних методів навчання у навчальній діяльності, ці методи поєднуються з процесом спілкування, а активність учнів на уроці є більшою за активність учителя. Перш за все інтерактивне навчання можна вважати діалоговим, адже у його процесі здійснюється комунікація між учнем та вчителем.

РОЗДІЛ 2

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ

2.1. Інтерактивні форми роботи для навчання читання

Читання іноземною мовою є важливим видом інтернаціональної комунікації. Тому можна вважати, що це не пасивний, а навпаки достатньо активний процес. Це було визнано ще в 1990-х роках наступними методистами: Гудман (1967), Колерс (1969), Уардхау (1969), Сміт (1970), але відносно недавно читання стало сприйматися справді як активний процес [16, с.343; 91, с.28-42; 97, с.21].

Раніше в читанні головну увагу приділяли формуванню техніки, сприйняттю написаного. Процес розуміння мав на увазі тільки фактичне розуміння інформації, що викладена в тексті. Гнучкість умінь та навичок приділялось недостатньо уваги. Модель процесу читання на сьогоднішній день сконцентрована на інтерактиві читача з текстом. Якщо розглядати з

Інтерактивний підхід до читання розуміє під собою дві концепції взаємодій.

Перш за все це взаємодія двох типів умінь – ідентифікація та інтерпретація.

Під час багатой кількості уроків вчитель навіть не розуміє, що бере на себе забагато. Такою поведінкою він може знецінити текст та роль учня як читача. Учень в свою чергу потребує достатній рівень мотивації, щоб приступити до самостійної роботи з текстом. І саме у мотивації, залученні учня до читання, вчитель може проявити свою найкращу у даному випадку роль та допомогти учню [33, с.220-223]. Під час читання учень сприймає друковані символи на основі мовлення, яке він вже розуміє. Якщо ж тест прочитає вчитель перед початком вправи, то тест

можна вважати прочитаним, але не учнем. Читач має зрозуміти текст [19, с.40], але з іншої сторони якщо вчитель скаже пояснення або узагальнення тексту, то його інформація стане предметом вивчення, а не суть тексту, до якої школярі мають прийти самостійно.

Щодо перекладу на рідну мову, то це варто використовувати для того, щоб зрозуміти чи зрозумілим був текст для учня. вчитель несе відповідальність за розвиток знань своїх учнів, тому процес навчання активного читання повинен бути ретельно спланований самим учителем.

У вчителя є такі обов'язки:

1. вчитель має виявляти що саме здатні зробити учні та що ні;
2. вибір для роботи відповідних текстів;
3. вибір і розробку завдань для розвитку потрібних навичок;
4. підготовка учнів до завдання;
5. впевненість у тому, що кожен працює продуктивно та докладає максимум зусиль, мотивувати учнів до найкращих результатів;
6. впевненість у тому, що кожен учень у класі покращує свої навички та вміння відповідно до його здібностей [13, с.366-385].

Активне читання має бути побудоване так:

Етап 1. Встановлення гуртових цілей для читання.

Етап 2. Репрезентація тексту.

Етап 3. Вправа на загальне сприйняття тексту.

Етап 4. Вивчення тексту по частинах [44, с.21].

Етап 5. Після роботи з окремими частинами тексту даються завдання для роботи не лише з частиною, а з текстом в цілому.

Етап 6. Індивідуальні або групові завдання.

Етап 7. Фінальне обговорення [13, с.366-385].

Залежно від кожного окремого тексту, етапи можуть використовуватись поступово, так як частина домашнього завдання.

Вправи, спрямовані на розвиток навичок читання

Перед початком читання необхідно провести ряд вправ. Їхньою метою є подання тексту учням, ознайомлення школярів с новою лексикою та граматичними структурами.

Школярам пропонується:

1. розповісти про щось, пов'язане з темою тексту.
2. Висловити власну думку на цю тему.
3. Описати малюнок, що містить зображення з тексту.
4. Уявити будь що з тексту (сцену або персонажа).
5. Перед тим, як приступати до читання відповісти на декілька питань.
6. Перед тим, як читати про географічний об'єкт, школярам пропонується взяти до рук карту та самостійно його пошукати.
7. Показати інформацію за допомогою малюнків.
8. За схемою, на якій показані ключові слова здогадатися про зміст тексту та назвати його.
9. Дочитати текст до визначеного місця та уявити чим закінчиться текст.
10. Визначити зі списку слів ті, якими можна описати дії з тексту [35, с.28-42].

Особливо важливо впроваджувати нову лексику. Учням має бути запропоновано визначення нових слів та різні види діяльності з ними. Наприклад, з'єднання слів з відповідним значенням, поділити слова по групам. Також можна впроваджувати нові слова за допомогою кросвордів. На початковому етапі учням пропонуються ігри з м'ячем для активізації лексики. Крім того, учні можуть виписати з ряду слів ті, що не підходять до інших. Також школярі можуть знайти в тексті лише якусь одну частину мови (наприклад іменник).

Вправи на впізнання та диференціацію граматичних явищ

Учням пропонується ряд завдань:

1. Читання та визначення, саме як змінюється зміст речення залежно від:

- а) прийменника,
- б) форми дієслова.

1. Знаходження підмету, що співвідноситься до виділеного присудка, та означення, що співвідноситься до вказаного іменника.

2. Заповнення пропусків сполучниками залежно від змісту речення.

3. Читання про себе речень та відмічання протилежних за змістом.

4. Співвідношення частини речень та записати їх [33, с.220-223].

Текстовий етап

Перед тим, як колектив класу починає роботу з текстом, є дуже важливим його проглянути, щоб отримати загальну інформацію та зрозуміти який в тексті зміст.

Учням пропонується наступне:

1. Під час переглядання тексту знайти інформацію та відповіді на перелік питань.

2. Після прочитання тексту заповнити схему, таблицю або малюнок.

3. Виправити помилки в тексті.

4. Відобразити прочитане на малюнках.

5. Співвідношення окремих частин текстів до малюнків.

6. Переплутані частини тексту розставити у правильному порядку.

7. Розділити два перемішаних тексти.

8. Розподілити текст згідно змісту на частини та назвати кожну частину.

9. Виділити основні теми оповідання.

10. При роботі з двома текстами знайти що в них є спільного, а що відмінного.

11. Знайти у кожній часті речення, яке відображає суть частини тексту.

12. Прочитання дієслів, які відображають динаміку розповіді. [35, с.28-42].

Післятекстовий етап:

Під час виконання післятекстових вправ учні перевіряються на розуміння тексту та розвивають вміння висловлювати власні думки про прочитане. Їм пропонується наступне:

- Опираючись на зміст прочитаного тексту, учні мають закінчити речення, використовуючи запропоновані варіанти.
- Розташування речень у вірній, згідно до тексту, послідовності.
- Заповнення схеми або таблиці.
- Виписування з тексту прикметників та додавання своїх.
- Висловлювання власного ставлення до прочитаного, опираючись на таблицю, схему або слова.
- Знаходження слів, що об'єднують різні частини тексту.
- Закінчити речення словами або словосполученнями з тексту.
- Робота в парах. Перший учень читає текст, а його напарник намагається за допомогою питань отримати інформацію про текст.
- Драматизування прочитаного [35, с.28-42].

Цей ряд вправ спрямовано на розвиток моно- та діалогового мовлення. Вправи мають виконуватися або в групах, або в парах.

Для того, щоб заохотити школярів читати тексти, вчитель також може запропонувати їм читання розповідей, написаних власне учнями. Цей вид роботи є досить гарним засобом повторення вивчених структур, актуалізації вивченої лексики.

Вправи для роботи в парах

1. Робота в парах. (Тема уроку — "Love")

1) Look at the pictures on front of you, use key words to describe what happening. Guess what can happen after.

2) Ask and answer next questions:

a) Have you ever been in situation like that? What happened?

b) What, if anything, did you find funny in the main text?

d) Who are some of the romantic writers in your language?

2. Робота в групах. (Тема уроку — "Love")

1) Work in groups and write a personal love story.

2) (Тема уроку — "Style") Work in group. Write a description of a person you know and where they live. Read your description.

3. Дискусія (тема уроку "House")

1) Discuss the room on photo. Who could live in there. Tell your opinion to the class.

2) (Тема уроку "TV-shows") Discuss a TV-show review about one of your TV-shows.

Вправи, що розвивають вміння всебічно розкривати тему й логічно організувати зміст тексту

Вправа 1. Надайте відповіді на запитання, які допоможуть вам проаналізувати ваш досвід написання письмових творчих робіт.

Questions:

1. How do you usually get ideas for what you going to write?
2. Do you usually organize ideas before get start to work? How you do this? Have you ever had a plan what you are going to write?
3. Have you ever asked anyone else to comment on what you've wrote?
4. Who was your audiences?
5. What texts have you written in your life?

Вправа 2. Прочитайте запропонований текст та ознайомтеся із порадами автора. Назвіть основні його елементи.

Вправа 3. За допомогою поданої нижче схеми вясніть, який зв'язок мають елементи тексту:

Вправа 4. Зробіть аналіз контексту запропонованих текстів.

Вправа 5. Попросіть поради за допомогою листа. Перед виконанням письмового завдання заповніть подану таблицю:

Опис ситуації	
Автор	
Читач	
Мета	
Зміст	

Вправи, що розвивають уміння всебічно розкривати тему і використовувати різні прийоми для генерації ідей.

Вправа 1. Протягом декількох хвилин пишіть все, що спаде на думку за однією з тем, яку надає вчитель (Прийом "Free writing").

taking exams — fruits

parks — nature

falling in love — a dream vacation

Вправа 2. Якнайбільш детально опишіть будь-який предмет (прийом "Observing and recording details"). Прочитайте опис напарника та сформулюйте запитання, щоб з'ясувати всі деталі.

Вправа 3. Пригадайте свій останній день народження і опишіть його за допомогою 6 "журналістських питань" (Хто? Що? Коли? Де? Як? Чому?). Прочитайте опис напарника, щоб з'ясувати всі деталі.

Вправа 4. Поясніть на письмі яким чином ви будете шукати матеріал щоб зрозуміти подані теми:

Drawing pictures is an interesting hobby.

Universities of USA.

Difficulties in the work in your future profession.

Вправа 5. Порівняйте запропоновані два предмети, країни та тварини. Визначте їх подібність і відмінність.

Ukraine and USA;

a cat and a lion;

a desk and a table.

2.2. Комплекс вправ для інтерактивного навчання різних видів мовлення

З огляду на описані положення був розроблений комплекс вправ, що має опору на етапи породження та сприйняття різних видів мовлення та мовленнєвої діяльності та адекватно відбиває їх у процесі навчання. Вправи розроблялись за результатами аналізу науково-методичної літератури. Комплекс включає в собі чотири групи вправ, які спрямовані на розвиток умінь писати та редагувати текст.

Група №1. Вправи, що розвивають навички всебічно розкривати тему та логічно організовувати зміст [32, с.24-29]:

Вправа №1:

Write short answers to the questions:

Did Sam eat the chicken? – Yes... 2) Did Frank and Jack mend the bike yesterday? – No... 3) Was Peter upset? – Yes... 4) Did you understand the rule? – Yes... 5) Were the children on the playground? – No... 6) Did the cat catch a mouse? – Yes... 7) Did you get a good mark for the test? – Yes... 8) Did Nick drive fast? – No... 8) Was your mother at home in the evening? – yes... 10) Were you busy yesterday? – No...

Вправа №2:

Write the verbs in the third person singular.

Write, plan, do, catch, hurry, read, make, say, match, wash, run, stay, change, worry, mix, swim, know, ride, brush, sleep, fly.

Вправа:

Write the negative and interrogative form of the following sentences

- 1) My father teaches me to drive the car.
- 2) His parents work at the hospital.
- 3) You always brush your teeth in the morning.
- 4) Nick usually drinks coffee for breakfast.
- 5) Jennifer often forgets her promises.
- 6) My friends tell me all the news.
- 7) My Granny cooks very well.
- 8) The Tappings want to buy a new flat.
- 9) Cats catch mice.
- 10) Alec collects rare books.

Вправа №3:

Write questions to the underlined words:

- 1) We often go camping in summer.
- 2) Julia usually finishes her work at six o'clock.
- 3) Diana often meets them at the bus stop.
- 4) My cousin always gives me nice presents for my birthday.
- 6) The Pages often play golf in the golf-course on Friday.

Вправа №4:

Change the sentences into the Passive Voice.

- 1) They are looking for the information at the moment.
- 2) They have just designed a new series of clothes.
- 3) The workers were paving the road with stones.
- 4) She must ask him for help.
- 5) He has thanked the woman for her advice.
- 6) Everyone was laughing at the joke.
- 7) They have invited us to the party.

8) You can rewrite this application.

Вправа №5:

Open the brackets using will, shall or to be going to.

— (you to help) me to cook supper, Liz? Uncle David and Aunt Elsa ...
(to visit) us tonight.

— And what ... you ... (to cook), Mum?

— I ... (to cook) a rabbit. You know, Uncle David like rabbits.

— Me too. What ... I ... (to help) you to do, Mum?

— I think you ... (to cut) an onion. And I ... (to prepare) the rabbit.

— ... that be OK, Mum?

— Yes, good. And now ... (you to give) me a bigger saucepan? I'm
afraid this saucepan ... (to be) too small for the rabbit.

— Here you are, Mum. ... I ... (to do) anything else?

— ... you ... (to wash) these tomatoes and cucumbers? I think we ... (to
make) a vegetable salad.

— The vegetables are ready. ... I ... (to slice) them?

— Yes, please. Be careful! You ... (to cut) your finger!

— The rabbit smells delicious. I'm sure Uncle David ... enjoy) it.

— You are right. But I ... probably ... (to add) some Inge salt. That's
nice.

— Oh, we ... (to have) a wonderful dinner today!

Вправа №6:

Put the verbs in brackets into the Present Perfect Passive.

1) This collection of science fiction stories ... (already to publish).

2) Our director ... (just to Inform) about the accident.

3) The burglars ... (not to arrest) yet.

4) The curtains ... (already to put up).

5) The construction of the bridge ... (not to finish) yet.

6) ... the suitcases ... (to pack) yet? — No, they ...

7) What poem (to learn) by heart for today?

8) What souvenirs ... (to prepare) for the foreign guests?

9) How ... the information ... (to use)?

10) Which picture ... (already to exhibit)?

Вправа №7:

Put the verbs in brackets into the Present Simple, Present Continuous, Present Perfect or Present Perfect Continuous Tense.

1) I ... (not to understand) what you ... (to talk) about now.— I ... (to try) to explain you the main points of this case.

2) ... it ... (still to snow)? — Yes, it ... (to snow) since yesterday evening.

3) Whom ... she ... (to speak) to? — She ... (to speak) to her mother. She always ... (to phone) her after school and ... (to tell) the news.

4) What lesson ... Kate and Sally ... (to have) at the moment? — They ... (to have) an Italian lesson. They always ... (to have) Italian lessons on Wednesdays. They ... (to learn) Italian for four years. They ... (to want) to be interpreters.

5) Where ... (to be) Margaret? — She ... (to plant) flowers in the yard. She ... (to work) there since morning and she ... (already to do) a large piece of work.

6) What ... Henry ... (to look) for in his bedroom? — He ... (to look) for his passport. He often ... (to forget) where he ... (to put) it. Henry ... (to search) for his passport for twenty minutes now.

7) ... (to be) your mother busy? - Oh, she ... (to prepare) supper in the kitchen. She ... (to cook) since three o'clock. She ... (just to bake) a meat pie and now she ... (to cut) some vegetables for salad.

8) ... you ... (to know) what direction we ... (to go) now? We ... (to walk) for three hours and we ... (not to reach) the camp yet.

Вправа №8:

Make the sentences negative and interrogative.

1) They were listening to the radio programme at six o'clock yesterday.

- 2) Gregory was doing an English exercise at four o'clock.
- 3) The children were flying the kite in the afternoon.
- 4) The doctor was examining the patient at ten o'clock:
- 5) You were painting the front door yesterday morning.
- 6) Jane was opening her presents in the bedroom.
- 7) We were training in the gym yesterday evening.
- 8) The gardener was whitewashing the trees last Tuesday.
- 9) Ron was speaking to his friend after-the lessons.
- 10) People were waiting for the train on the platform.

Вправа №9:

Choose the correct modal verb from brackets to complete the proverbs.

- 1) A cat ... look at a king. (must, may)
- 2) Don't bite off more than you ... chew. (must, may, can)
- 3) The leopard ... change his spots. (can't, mustn't, may not)
- 4) No man ... serve two masters. (must, may, can)
- 5) Never put off till tomorrow what you ... do today. (must, may, can)
- 6) The wolf ... lose his teeth but never his nature. (must; may)
- 7) You ... make an omelette without breaking eggs. (mustn't, can't, may not)
- 8) You never know what you ... do till you try. (must, may, can)

Вправа №10:

Translate into English.

- 1) Він вміє користуватись комп'ютером.
- 2) Ми не маємо допомагати вам.
- 3) Вона може взяти мій словник.
- 4) Я не можу показати вам дорогу до аеропорту.
- 5) Моя сестра не вміє керувати автомобілем.
- 6) Ви можете сказати мені вашу адресу? - Так.
- 7) Боб уміє грати на гітарі? — Ні.
- 8) Ми можемо залишити записку для вас? - Так.

9) Я не повинен хвилюватись.

10) Вона не могла прийти до вас учора.

11) Він повинен був відправити повідомлення вчора.

12) Ви вміли розмовляти, коли вам було два роки? - Так.

13) Ми не зможемо купити квіти завтра.

Вправа №11:

Put the and verbs in the brackets into the Present Simple or Present Continuous Tense

It is evening. Vicky's father ... (to go) along the corridor to the bathroom. Suddenly he ... (to hear) his daughter speaking to somebody in the bathroom in a kind voice. He ... (to open) the door quietly. Little Vicky ... (to hold) a cat in her arms and ... (to clean) its teeth with his tooth-brush. "What ... it (to mean), Vicky?" Father ... (to shout). "Why ... you... - (to clean) the cat's teeth? Cats ... (not to clean) teeth! "But, father, you always ... (to say) that everybody ... (to clean) teeth. So we ... (to clean) our teeth, with this tooth-brush every evening".

Вправа №12:

Translate into English

1) Ця страва смакує добре. 2) Що ти робиш? — Я шукаю слово в словнику, тому що не розуміє, що воно означає. 3) Мені здається, ця машина рухається дуже повільно. 4) Вибачте, я не чую, що ви говорите. 5) Я сподіваюся, Рита зараз готує вечерю. 6) Я не знаю, як вам допомогти зараз. 7) Скільки коштує цей капелюх. 8) Куди ви хочете піти зараз? — Ми збираємося піти до зоопарку. Діти люблять дивитися на тварин.

Вправа №13:

Identify the underlined adverbs (of manner, of place, of time, frequency).

1) She sometimes watches this show on TV. 2) We'll continue our discussion tomorrow. 3) My Granny speaks very quietly. 4) There is a new

supermarket nearby. 5) His boss informed him about the conference yesterday, 6) Sally didn't meet anybody there. 7) We often go to the countryside on weekends. 8) To my surprise, Mike looked at me very sadly. 9) I've just seen your pen here.

Особливо важливою характеристикою цієї групи вправ є сприяння розвитку мислення, вимагання виконання синтезу, аналізу, порівняння, оцінки, відбору за певним критерієм, класифікацію, логічну організацію тощо.

Необхідно навчити учнів підбирати лексику та граматичні структури; використовувати внутрішньотекстові й міжтекстові механізми зв'язку.

Для виконання цього обсягу завдань розроблено три групи вправ.

Група № 1. Вправи, направлені на розвиток вмінь писати цілісний за структурою і змістом текст:

1. Вправи для розвитку вмінь послідовного викладення інформації.
2. Вправи, направлені на забезпечення системних зв'язків у тексті.
3. Вправи, направлені на вибір стилю тексту.

Вправа №1:

Translate into Ukrainian:

1. Never once had she been seen to cry. (*Mansfield*)
2. It was the first time he had ever seen her weep. (*Buck*)
3. He didn't mean this to be a long meeting. (*Snow*)
4. There was a rumour that at last they were likely to be married, (*Snow*)
- 5.... without remonstrance she suffered me to have my own way. (*Ch, Bronte*)
8. Irving proved to be a long, sallow-faced butler chap, solemn as an undertaker. (*Priestley*)
7. Mr. Worthing is sure to be back soon. (*Wilde*)
8. I came to get someone to tell me the truth. (*Hansford Johnson*)
9. I'll have Bertha bring you breakfast. (*Stone*)
- W. Unfortunately, at this moment he chances to catch sight of Judith's face. (*Shaw*)
11. I have never

known Hector Rose behave like this. (*Snow*) 12. His "office" turned out to be in one of the back streets close by Olympia. (*Snow*)

Вправа №2:

Comment on the use of tenses expressing future actions or states.

1. I'm not going to Bertha; I'm going to Craddock directly and I mean to give him a piece of my mind. (*Maugham*) 2. Pearl, be quick and go. Minnie will be wondering why you don't come. (*Maugham*) 3. "Dr. Ramsay is coming to luncheon tomorrow," she said. "I shall tell them both that I'm going to be married to you." (*Maugham*) 4. I'm terribly sorry not to be able to ask you to lunch, but we're having it early in rather a rush and leaving immediately after. (*Murdoch*) 5. I am not going to play at all, I must see to the tea, and I daresay some more people will be coming in presently. (*Maugham*) 6. "Well, so long, anyway, Gretta," Royd called to her. He waved his hand in her direction. "I'll be seeing you again, too. Maybe I'll be seeing you at the Roundabout some night soon." (*Caldwell*) 7. I hope you're going to enjoy staying in the house. Nobody will bother you there. And if you yell in the night, I'll probably hear and I'll rush in to wake you. (*Hilton*) 8. I shall be having a quiet day with Antonia. We're staying in London this time. Rosemary will be at Rembers with Alexander. (*Murdoch*) 9. You'll be sorry for what you've said when you've calmed down and then you'll want me to forgive you. (*Maugham*) 10. "Are you going out again, Miss Jane?" "Not me, I'm off to bed soon with a good book." (*Hilton*)

Група № 2. Вправи, спрямовані на розвиток вміння писати абзаци:

- Вправи, спрямовані на розвиток вміння писати та визначати абзаци.
- Вправи, спрямовані на вміння структурувати абзац та розкривати його основну думку.
- Вправи, спрямовані на розвиток вмінь робити вступ та заключення.

- Прави, спрямовані на забезпечення цілісності та поєднання абзаців.

Вправа №1:

Insert one of the tenses expressing future actions or states

1. I have not visited the place yet. I ___ there to-morrow. (to go)
2. Our train ___ at 8 p. m. to-morrow, so if you ___ at 5 o'clock we ___ still ___ (to start, to come, to pack)
3. At 4 o'clock tomorrow we ___ packing and by 6 we ___ with ease, (to begin, to finish)
4. ___ you ___ dinner by the time I come back? (to have)
5. Ring me up at 11 a.m., I ___ yet. (to sleep—negative)

Група № 3. Вправи, що спрямовані на вміння та навички оформлювати думки на рівні речень:

- Вправи, що спрямовані на розвиток вміння лаконічно передавати закінчену думку на рівні речення.
- Вправи, спрямовані на розвиток навичок написання речень різних за типами.
- Вправи, що спрямовані на розкриття навичок написання граматично правильних речень [17, с.300-320; 59, с.150-160; 53, с.366-385].

Не дивлячись на те, що вправи останньої групи зосереджені на роботі з одним реченням, виконувати їх без контексту тексту не має рації.

На етапі редагування та коректування необхідно навчити учнів знаходити у власному та чужому тексті проблемні місця; корелювати тест чернетки за обсягом; за необхідністю проводити докорінну реконструкцію; виправляти неправильне; вміти давати адекватну оцінку написаному та удосконалювати текст, або пропонувати шляхи його удосконалення.

Як взаємоконтроль, так і самоконтроль проводиться у вправах на редагування та коректування написаного на різних етапах роботи з текстом.

Вправа №1:

Comment and translate into Ukrainian (to be + infinitive).

The typewriter people were again clamoring for money, insistently pointing out that according to the agreement rent was to be paid strictly in advance. (*London*) 2. By that time of evening only a few persons were to be seen on the wet streets and most of the shops and stores were dark and closed for the night. (*Caldwell*) 3. "You're to go now, Blick!" said Hunter, getting up. (*Murdoch*) 4. I distinctly told you to stay with her every minute I was away. You are not to be trusted. (*Fischer*) 5. It was after breakfast, and we had been summoned in from the playground, when Mr. Sharp entered and said: "David Copperfield is to go into the parlour." (*Dickens*) 6. Demetrius was nowhere to be found. (*Douglas*)

Вправа №2:

Insert articles where necessary.

Names of seasons.

1. It was ___ winter, and ___ night of bitter cold. (*Wilde*) 2. You see, ___ winter was ___ very bad time for me, and I really had no money at all to buy ___ bread with. (*Wilde*) 3. It was ___ very dark evening for ___ summer. (*E. Bronte*) 4. ___ summer drew to ___ end, and ___ early autumn. (*E. Bronte*) 5. I wondered if ___ autumn would come upon us two months before her time. (*Du Maurier*) 6. It was ___ lovely evening in ___ spring time of ___ year; and in. ___ soft stillness of ___ twilight, all ___ nature was very calm and beautiful. ___ day had been fine and warm; but at ___ coming on of ___ night, ___ air grew cool. (*Dickens*) 7. It was pretty late in ___ autumn of ___ year when ___ declining sun, struggling through ___ mist which had obscured it all day, looked brightly upon ___ little Wiltshire village. (*Dickens*) 8. There was going to be ___

election soon, we all knew: this was. ___ spring of 1955. (*Snow*) 9. It was ___ cold fall and ___ wind came down from ___ mountains. (*Hemingway*) 10. It was ___ fine day, early in ___ spring, and we were in ___ good humour. (*Maugham*)

Види вправ на розвиток діалогічного мовлення:

Які ж завдання можна зустріти у вправах з англійської, що сприяють розвитку діалогічного мовлення? Далі йде перелік видів таких вправ.

1. *Listen and read. Number the pictures.* – Прослухайте та прочитайте. Пронумеруйте малюнки. (Це можуть бути аудіозаписи, прослухавши які, ви маєте зрозуміти до якого малюнку вони відносяться).
2. *Write the words in the chart.* – Впишіть слова в таблицю (як правило, слова зазначені нижче, а у таблиці декілька стовбців).
3. *Copy the rhythm.* – Відтворіть інтонацію та ритм
4. *Complete the sentences with...* - Закінчіть речення, використовуючи зазначені слова
5. *Underline...in these words /sentences.* – Підкресліть... у цих словах/реченнях
6. *Repeat the dialogues.* – Повторіть діалоги.
7. *Roleplay the dialogues.* – Розіграйте діалоги.
8. *Explain the highlighted word.* – Поясніть значення виділеного слова.
9. *Look at the photos. In pairs, ask and answer the questions.* – Подивіться на фото. Задайте один одному питання.
10. *Match the words and pictures.* – Доберіть до слова відповідний малюнок.
11. *Circle the correct answer.* – Наведіть у кружок вірну відповідь.
12. *Answer the questions.* – Дайте відповіді на запитання.
13. *Put ... in the correct order.* – Поставте у вірній послідовності.

14. *Correct the following words / sentences. Find mistakes in these words / sentences.* – Виправте помилки у наступних словах/реченнях.
15. *Fill in the gaps in these sentences (with suitable...)* – Заповніть пропуски у реченнях
16. *Find a word in the diagram above that fits each definition.* – Для кожного визначення знайдіть потрібне слово у діаграмі.
17. *Choose a word from the box below to match each definition.* – Для кожного визначення підберіть слово з рамки, що найбульш підходить.
18. *Write a sentence using each of these words.* – Напишіть речення, використовуючі надані слова.
19. *Describe...* - опишіть...
20. *Work with a dictionary.* – Попроцуйте зі словником.
21. *Translate these words / sentences.* – Перекладіть ці слова/речення.
22. *Tick* – Відмітьте галочкою.
23. *Cross out* – Закресліть.
24. *Cross* – Відмітьте хрестиком.
25. *Cover the text* – Закрийте текст (та повторіть все, що там написано).

Окрім звичних вправ школярам також пропонується іноді вивчати англійську, граючи. Наприклад, гра-навчання може проводитись для зняття напруги у класі або у якості відпочинку від основних завдань.

Гра №1

Secret sentences (Таємничі пропозиції)

Кожен учень отримує аркуш паперу, вчитель повідомляє йому одне з вивчених виразів (слів, граматичних структур). З цим виразом (словом, граматичною структурою) учень становить стверджувальне, питальне чи негативне пропозицію, загинає написане так, щоб його не було видно,

зверху на загнутої смужці пише вихідний вираз англійською мовою і передає лист іншому учню. Учень, отримавши такий листок, становить пропозицію з написаним на ньому виразом, після чого він має право подивитися, які пропозиції склали інші. Знову загнув верхню частину листа, учень знову пише на ньому вихідне вираз (так як стара напис вже не буде видно) і передає листок іншому учню.

Це досить цікаве завдання допоможе учням закріпити правопис вивчених слів (ідіом, виразів, граматичних структур), розвинути навички вживання нових слів у контексті.

Гра №2

Get it Right.

Ця гра підійде для перевірки знання вивчених лексичних одиниць. Бажано попередньо дати учням завдання вивчити ряд англійських слів або виразів. Учитель ділить клас на три команди, на дошці, відповідно, чертаються три колонки для виставлення балів командам.

1 рівень. Учитель називає слово або вислів українською. Та команда, чий учасник першим підняв руку, отримує право першої назвати по-англійськи це слово або вираз.

2 рівень. Учитель називає слово або вислів українською. Та команда, чий учасник першим підняв руку, отримує право першої назвати по-англійськи це слово або вираз і написати на дошці дане слово або вираз.

3 рівень. Учитель називає слово або вислів українською. Та команда, чий учасник першим підняв руку, отримує право першої назвати по-англійськи це слово або вираз і написати на дошці пропозицію з даним словом або виразом.

Правила для учасників. Вигуки з місця не допускаються і штрафуються пропуском ходу (тобто, давати таку відповідь отримує право команда-суперник, і тільки в разі, якщо її учасники вагаються з відповіддю, оштрафована команда може дати свою відповідь). За кожну

правильну відповідь команда отримує два бали. На розсуд викладача можна виставляти лише один бал, наприклад, якщо правильним було лише проголошення слова або виразу, але не його написання, або слово було написано вірно, але пропозиція складено неправильно.

Гра №3

Are you like a cat or dog?

Ця гра може бути використана на різних етапах заняття. Її мета - розвивати комунікативні навички учнів. Всі учні діляться на дві команди, шикуються перед викладачем в дві шеренги. Викладач пояснює, що їм належить вибрати з двох слів, які він назве для кожної з команд, одне, яке краще підходить для опису особистості студента. Студенти переходять зі своєї команди в сусідню, якщо вважають, що слово другої команди їм ближче «По духу». Наприклад, викладач запитує: «Are you more like a cat (вказує на першу команду), or like a dog (вказує на другу команду)?». Якщо студент, наприклад, любить молоко або поспати, або вважає, що він з якоїсь іншої причини «ближче до кота», то він переходить в команду «котів». Якщо він вважає себе активним (або володіє іншими характеристиками, характерними для собак), він залишається в команді «собак». Після переходу учні (або студенти) пояснюють (англійською мовою, зрозуміло), чому вони вибрали саме цю команду.

Учитель називає різноманітні пари слів (луна-сонце, ліфт-ескалатор, мікроскоп-телескоп, радіо-телебачення ... і т.п.)

Гра допомагає подолати «мовний бар'єр», вчить вільного спілкування і просто цікава.

Таким чином, беручи до уваги вищезазначений матеріал, можна дійти висновку, що використання інтерактивних форм та методів у

викладанні англійської мови виявляється цікавим для учнів, допомагає засвоїти матеріал та використати його у подальших заняттях.

На уроках англійської мови варто використовувати методи, що стимулюють учнів до творчої, продуктивної праці, викликають прагнення до активних дій, спілкування і висловлювання власних думок англійською мовою. Означеним вимогам найкраще відповідають саме інтерактивні методи навчання, які можна розглядати як творчі види діяльності, що дозволяють створювати ситуації мовленнєвої взаємодії, сприяють удосконаленню комунікативного досвіду учнів.

Роботу з підручниками і пояснення граматики ніхто не відміняв, але і їх теж хочеться урізноманітнити чимось незвичайним і веселим!

SCRIPT EASE

Матеріали: картки з діалогами

Це завдання дозволить студентам спробувати себе в ролі сценаристів і акторів. Суть завдання – одному або парі студентів необхідно створити діалог на основі декількох готових фраз, а потім розіграти його перед групою.

Групу можна розділити так, щоб кілька пар працювали з першим діалогом, а решта – з другим. Переглянувши і прослухавши всіх «акторів», не забудьте разом з учнями проголосувати за найкреативніші і артистичні пари.

CRAZY SCIENTISTS

Матеріали: картки з фото тварин і їжі

Повторення слів по темі «Їжа» і «Тварини» може вийти дуже непередбачуваним і забавним.

Залежно від кількості людей, студенти працюють індивідуально або в парах.

Кожен учасник або пара вибирає одну картку із зображенням тварини і іншу – з їжею. Їх головне завдання – допомогти тваринам

уникнути зникнення, схрестивши їх з різними харчовими продуктами і отримати новий вид – foodimal.

Цей новий вид студентам необхідно намалювати і придумати йому назву (напр. Mosquito + toast = mosquitoast; bat + noodle = boodle). Далі учні повинні презентувати свою тварину, розповісти про місце його проживання, чим він харчується, хто його вороги і як він пристосований до виживання на нашій планеті.

Перед початком кожної презентації, дайте іншим учням можливість відгадати складові кожного фудімала. Заохочуйте студентів задавати питання після кожної презентації.

QUESTIONS WITH A TWIST

Матеріали: картки з питаннями

Часто вчителі стикаються з проблемою, коли учні не слухають відповіді своїх одногрупників на запитання вчителя. Або їм не цікаво, або вони зосереджені на побудові своїх відповідей.

Щоб залучити кожного учня, можна зробити завдання більш незвичайним. Це завдання підійде для практики герундія і інфінітива – тим, які не завжди викликають багато ентузіазму у тих, хто вивчає англійську.

Кожен студент вибирає собі питання і відповідає на нього – все просто. Виверт в тому, що необхідно замінити ключове слово або фразу у відповіді на абсолютно інше, що не відноситься до теми питання. Інші студенти повинні здогадатися, про що йшла мова. Ви самі можете запропонувати ключове слово (наприклад, відомі персонажі, такі як Santa Clause або Sponge Bob), яке всі студенти будуть використовувати в своїх відповідях.

Припустимо, студенту дістався питання: What is something you're planning to do soon?

Його відповідь може виглядати так: «I'm planning to find a new Sponge Bob. It's challenging because there are not many Sponge Bobs that I'd

like to do. I found my previous Sponge Bob on the Internet but it turned out to be low-paid and depressing. Now I'm looking for a Sponge Bob that can make me happy ».

Як ви здогадалися, мова йшла про роботу, але Спанч Боб зміг зробити це оповідання особливим. Таким же способом можна відповісти і на інші питання.

MR. X

Матеріали: порожній лист

І ще одне завдання, яке включає малювання! Воно відмінно підійде для повторення лексики пов'язаної з одягом, зовнішністю людини і частинами тіла.

Крок 1. Видайте кожному студенту чистий аркуш паперу. Мета цієї вправи - спільними зусиллями намалювати людини.

Крок 2. Учень починає малювати людини (починаємо малюнок з голови, потім шия, тулуб і т.д.) Кожен студент малює тільки одну частину тіла.

Крок 3. Після кожного етапу студенти згортають лист так, щоб приховати ту частину тіла, яку вони намалювали, і передають його далі за годинниковою стрілкою. Таким чином, кожен учень привносить щось своє, не бачачи загальної картини. Нагадайте студентам, що кожній людини потрібно малювати в одязі і з аксесуарами, додаючи, що запам'ятовуються риси до їх зовнішності (вуса, шрам, окуляри, татування і т.д.).

Перевіряйте, щоб всі вчасно передавали один одному малюнки. Після останнього обміну, запропонуйте студентам розгорнути свої листочки і подивитися на кінцевий результат.

Студенти низьких рівнів можуть описати зовнішність і одяг людини на малюнку, який їм дістався. Високих рівнів можна ускладнити завдання - нехай вони використовують свою уяву і розкажуть особисту

інформацію про Mr. X (ім'я, рід діяльності, сімейний стан, місце проживання, хобі) і розкажуть цікаві факти з його життя.

AND THE OSCAR GOES TO ...

Матеріали: картки з діалогами, картки з назвами емоцій

Справжні актори вкладають в ролі всі свої емоції і почуття, ніж та займаються студенти на занятті, розігруючи діалоги з відомих фільмів.

Крок 1. Для початку потрібно вписати незнайомі слова з усіх діалогів і розібрати їх значення зі студентами.

Крок 2. Кожна пара вибирає діалог і знайомиться з його змістом.

Крок 3. Тепер прийшов час для почуттів - все отримують картки з різними емоціями, які не завжди будуть збігатися з тим, що відбувається в діалозі. Завдання студента – прочитати свої рядки діалогу, використовуючи тільки ту емоцію, яка йому дісталася.

Решта спробують відгадати фільм і персонажів, а також назвати емоції, які були передані кожною парою. І звичайно, сама експресивна пара заслуговує «Оскар» і оплески залу!

Ці завдання допоможуть вам зробити свої уроки веселими і такими, що запам'ятовуються. Good luck!

ВИСНОВКИ

Виходячи з вищезазначеного, варто відмітити важливість використання інтерактивної моделі навчально-виховного процесу, що передбачає імплементацію різноманітних інтерактивних технологій для кожної форми організації навчання.

Система освіти сьогодення характеризується орієнтацією на входження у інтернаціональний освітній простір. Цей процес йде із суттєвими змінами в педагогічній теорії та практиці навчально-виховного процесу. Один із найбільш важливих компонентів вивчення англійської мови є взаємодія учня та вчителя. Перспективним вважається шлях запровадження на уроці різних видів інтерактивних технологій.

Слово «інтера́кція» прийшло до української мови з англійської, а саме від слова *interaction*, де *inter* — взаємний, *action* — дія. З цього випливає, що інтерактивний, це той – що здатен до діалогу, а інтерактивне навчання – спеціальна форма організації пізнавальної діяльності.

До інтерактивних методів навчання відносять презентацію, евристичні бесіди, рольові ігри, дискусії, «мозковий штурм», конкурси з практичними завданнями та їх подальше обговорення, проектування бізнес планів, проектів, проведення творчих заходів, використання мультимедійних комп'ютерних програм та залучення англомовних спеціалістів.

До інтерактивних методів із залученням мультимедійних технологій можемо віднести метод проектів, демонстрацію відео проектів, проведення інтерактивних ігор та інших. Використання мультимедійних технологій можливе для доповнення тренінгів. Основною перевагою інтерактивного навчання є поєднання з традиційними методами. Інтерактивність методів навчання англійської

мови проявляється у синтезі вищезазначених технологій, у різноманітності форм проведення занять.

Під час використання інтерактивних форм навчання учні мають навчитися спілкуватися один з одним, вести діалог, а також навчитися працювати в групах. Цей процес не є автоматизованим, адже учень має навчитися мислити та висловлювати думки сам. Навчання має проходити в атмосфері взаємоповаги, доброзичливості та співпраці.

Використання будь-якої з інтерактивних технологій має відповідати основним критеріям технологічності, системності, керованості, ефективності та гарантувати певний результат.

Відміною від традиційних методів навчання є те, що інтерактивні методи своєю структурою визначають кінцевий результат.

Таким чином, за останній проміжок часу у сфері навчання іноземних мов сталися значні зміни, що зумовили появу нових, інтерактивних методів навчання. Беручи до уваги вищезазначений факт, можна дійти висновку, що використання інтерактивних форм та методів у викладанні англійської мови дають змогу практично збільшити кількість розмовної практики на занятті, виконують дидактичні та розвивальні функції. Як результат, вчитель стає наставником самостійної учбово-пізнавальної та творчої діяльності учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ариян М.А. Лингвострановедение в преподавании иностранного языка в старших классах // Иностр. яз. в школе. — 1990. — №2. — С.21—25.
2. Болдырев Н.Н. Лингвистические основы коммуникативных методов обучения иностранному языку // Иностр. языки в школе. — 1998. — №3. — С.10 — 16; №4. — С.16 — 20.
3. Борзова Е.В. Парная и групповая работа на уроках иностранного языка в средней школе. // Язык. Речь. Коммуникация. — 2000. — Вып.4. — С.4—15.
4. Бориско Н.Ф. Теоретичні основи створення навчально—методичних комплексів для мовної між культурної підготовки вчителів іноземних мов: Автореф. дис. ... докт. пед. наук. — К., 2000. — 36 с.
5. Венгер Л.А. Воспитание и обучение. — М.: Просвещение, 2006. — 365 с.
6. Воронова В.В. Технология обучения // Педагогика / Под. ред. П.И. Подкасистого. — М., 1996. — 168 с.
7. Давыдова М.А. Деятельностная методика обучения иностранным языкам. — М.: Высш. школа, 2000. — 172 с.
8. Демьяненко М.Я., Лазаренко К.А., Мельник С.В. Основы общей методики обучения иностранным языкам. — К.: Вища школа, 2004. — 225 с.
9. Державна національна програма "Освіта". Україна ХХІ століття. — К.: Райдуга, 2004. — 61 с.
10. Зимняя И.А. Психология обучения неродному языку. — М.: Рус. язык, 1989. — 221 с.
11. Зимняя И.А. Психология обучения иностранным языкам в школе. — М.: Просвещение, 1991. — 220 с.

- 12.Калініна Л.В., Самійленко І.В. Навчання творчого письма іноземною мовою у старших класах середньої школи // Іноземні мови. — 2006. — №3—4. — С.118—123.
- 13.Комунікативні методи та матеріал для викладання англійської мови // Перекл. з англ. мови та адаптація Л.В. Биркун. — Oxford Univ. Press, 1998. — С. 20—48.
- 14.Кривчикова Г.Ф. Інтерактивне навчання іншомовного писемного мовлення студентів мовних спеціальностей // Іноземні мови. — 2002. — №3. — С.17—20.
- 15.Кучма М.О. Організація навчального процесу з англійської мови в 8—9 класах загальноосвітньої школи: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. — К., 2002 — 20 с.
- 16.Клычникова З.И. Психологические особенности обучения иностранным языкам. — М.: Просвещение, 1993. — 197 с.
- 17.Кэтфорд Дж.К. Обучение английскому языку как иностранному // Новое в зарубежной лингвистике. — 1989. — С.366 — 385.
- 18.Литвин С.В. Навчання учнів старшої загальноосвітньої школи писемного спілкування англійською мовою: Автореф. дис. ...канд. пед. наук. — К., 2002. — С. 20—29.
- 19.Махмутов И.А. Современный урок. — М.: Педагогика, 1985. — С.150—160.
- 20.Методика интенсивного обучения иностранным языкам / Под. ред.В.А. Бухбиндера и Г.А. Китайгородской. — К.: Вища школа, 1988. — 343 с.
- 21.Методика обучения иностранным языкам в средней школе: Учебник / Гез Н.И., Ляховицкий М.В., Миролубов А.А. и др. — М.: Высш. школа, 1982. — 373 с.
- 22.Методика преподавания иностранных языков за рубежом / Сост.М. М. Васильева, Е.В. Синявская. — М.: Прогресс, 1967. — 464 с.

- 23.Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / Під. ред.С.Ю. Ніколаєвої та ін. — К.: Ленвіт, 1999. — С.300—320.
- 24.Николаева С.Ю. Индивидуализация обучения иностранным языкам: Монография. — К.: Вища школа, 1987. — 40 с.
- 25.Ніколаєва С.Ю. Концепція підготовки вчителя іноземної мови // Іноземні мови. — 1995. — № 3—4. — С.5—11.
- 26.Олійник Т.І. Рольова гра у навчанні англійської мови. — К.: Освіта, 1992. — 127 с.
- 27.Онищук В.А. Урок в современной школе. — М., 1982. — 190 с.
- 28.Освітні технології: Навч. — метод. посібн. / О.М. Пехоти. — К.: А.С.К., 2001. — 256 с.
- 29.Панова Л.С. Обучение иностранному языку в школе. — М.: Просвещение, 1988. — 144 с.
- 30.Пассов Е.И. Основные методики обучения иностранным языкам. — М.: Рус. язык, 1997. — 216 с.
- 31.Пассов Е.И. Методическое мастерство учителя иностранного языка // Иностр. яз. в школе. — 1984. — №6. — С.24—29.
- 32.Пассов Е.И. Урок иностранного языка в школе. — М.: Просвещение, 1998. — С.220—223.
- 33.Рабинович Ф.М. Сахарова Т.Е. Интенсивные методы обучения иностранным языкам и средняя школа // Иностр. языки в школе. — 1991. — №1. — С.9 — 17.
- 34.Цільова комплексна програма "Вчитель" / Інформаційний збірник Міністерства освіти України, 1997, №24. — К.: Педагогічна преса. — С.11—25.
- 35.Чорная Н.М. Дидактические инновационно—моделирующие игры в современной школе и педагогике Англии // Диссертация на соискание степени канд. пед. наук. — К., 1989. — 169 с.

36. Чусовская И.В. Компьютер в обучении иностранным языкам // Информатика и образование. — 2000. — №9. — С.35 — 36.
37. Magoto J. From the nets: World Wide Web and ESL // CAELL Journal. — 2005. — Vol.5, №4. — P.21 — 26.
38. Newton J. Options for vocabulary learning through communication tasks // ELT Journal. — 2005. — Vol.55, Iss.1. — P.27 — 34.
39. Ortega L. Processes and Outcomes in Networked Classroom Interaction: Defining the Research Agenda for L2 Computer—Assisted Classroom Discussion // Language Learning & Technology. — 2007. — Vol.1, №1. — P.82 — 93.
40. Pennington M. computer—Aided Pronunciation Pedagogy: Promise, Limitations, Directions // Computer Assisted Language Learning. — 2003. — Vol.12, №5. — P.427 — 440.
41. Price C. L2 tutor: A Mixed—Initiative Dialogue System for Improving Fluency / Price Charlotte, Mc Calla Gordon and Bunt Andrea // Computer Assisted Language Learning. — 2002. — №2. — P.83 — 112.
42. Spodark E. Pedagogical Applications for the Single Computer Teaching Station: A Case Study in French Language Instruction // Computer Assisted Language Learning. — 2000. — Vol.13, №3. — P.291 — 295.
43. Vespoor M. Assessment of the lexical—input approach for intermediate language learners / Vespoor Marjorin, Winitz Harris // IRAL: International Review of Applied Linguistics in Language Teaching. — 2001. — Vol.35, Iss.1. — P.61.